

Sygn. akt III U 16/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2023r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Piotr Witkowski
Protokolant:	Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 lutego 2023r. w Suwałkach

sprawy (...) **Sp. z o.o.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

przy udziale Y. P.

o ustalenie podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym

w związku z odwołaniem (...) Sp. z o.o.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 12 października 2022 r. znak (...)

1. **oddala odwołanie;**

2. **zasądza od (...) Sp. z o.o. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. 180 (sto osiemdziesiąt) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego .**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12.10.2022r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., powołując się na art. 83 ust. 1 pkt. 1-2, art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021r. poz. 423, z późn. zm.) stwierdził, że Y. P. z tytułu wykonywania umowy zlecenia na rzecz (...) Sp. z o.o. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu od 01.09.2020r. do 20.09.2021r.

Wskazał, iż zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu podlegają osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej "zleceniobiorcami", oraz osobami z nimi współpracującymi.

Zgodnie zaś z art. 13 ust. 2 powołanej ustawy osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy.

Natomiast z przeprowadzonej przez organ rentowy analizy dokumentów ubezpieczeniowych wynikało, że Y. P. została zgłoszona wyłącznie do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania umowy zlecenia na rzecz (...) Sp. z o.o. 01.09.2020r. do 20.09.2021r. W tym też okresie nie posiadała innego tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych.

Organ rentowy wszczął więc z urzędu postępowanie wyjaśniające w sprawie ustalenia obowiązku podlegania przez Y. P. ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania umowy zlecenia na rzecz (...) Sp. z o.o. od 01.09.2020r. do 20.09.2021r. Płatnik składek powołując się na art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podważył podleganie przez Y. P. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 01.09.2020r. do 20.09.2021r. z tytułu wykonywania umowy zlecenia na rzecz Spółki. Wskazał, iż wystąpił do ZUS z wnioskiem o wydanie indywidualnej interpretacji przepisów prawa oraz przedstawił argumenty i uzyskane wyroki sądowe stwierdzające brak obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym cudzoziemców m.in. obywateli Ukrainy, Białorusi, zgodnie bowiem z art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie podlegają ubezpieczeniom społecznym określonym w ustawie obywatele państw obcych, których pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego i którzy są zatrudnieni w obcych przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych, misjach, misjach specjalnych lub instytucjach międzynarodowych, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej.

Organ rentowy stoi jednak na stanowisku, że w art. 6 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ustawodawca wskazał katalog podmiotów objętych obowiązkiem ubezpieczenia emerytalnego i ubezpieczeń rentowych. Wyliczenie zawarte we wskazanym przepisie jest wyczerpujące i ma charakter zamknięty.

Zgodnie więc z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są m.in. osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia.

Oznacza to, że obowiązkiem ubezpieczeń społecznych są objęci także cudzoziemcy, o ile spełniają warunki do podlegania ubezpieczeniom społecznym z danego tytułu na obszarze Polski. Istotnym dla objęcia obowiązkiem ubezpieczeń społecznych jest:

- fakt zawarcia umowy zlecenia, czyli umowy rodzącej zgodnie z przepisami obowiązek ubezpieczeń społecznych oraz
- wykonywanie pracy w ramach tej umowy na obszarze Polski.

W odwołaniu od tej decyzji płatnik składek na podstawie art. 467 § 4 k.p.c. domagał się zwrotu organowi rentowemu akt sprawy w celu uzupełnienia materiału sprawy, albowiem występują istotne braki w materiale, a także organ rentowy zastosował błędną podstawę prawną oraz faktyczną, a w razie uznania przez Sąd, iż nie jest konieczny zwrot akt sprawy do uzupełnienia materiału oraz prawidłowego ustalenia podstawy faktycznej i prawnej, wniósł o zmianę zaskarżanej decyzji poprzez uznanie, iż Y. P. jako wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) sp. z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym oraz zasądzenie kosztów zastępstwa adwokackiego oraz kosztów postępowania według norm prawem przepisanych.

Argumentował, że uzyskał oświadczenie pracownika Y. P., że jej pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego oraz że nie ma zamiaru stałego pobytu. Wobec takich oświadczeń zgłosił cudzoziemca tylko do ubezpieczenia zdrowotnego.

Podniósł, że Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 29.06.2021r. sygn. akt III U 954/20 zmienił decyzję organu rentowego i stwierdził brak obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym przez zatrudnianych przez spółkę cudzoziemców tj. określając, iż nie ma obowiązku odprowadzania składek z ubezpieczenia społecznego, o których mowa w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych w przypadku obecnie oraz w przyszłości zatrudnianych cudzoziemców, ponieważ zatrudnienie cudzoziemców następuje na pobyt czasowy, nie mający charakteru stałego, a zatrudnieni cudzoziemcy nie posiadają kart stałego pobytu. Organ rentowy złożył apelację, sprawa nie jest jeszcze zakończona.

Również w sprawie o tożsamym stanie faktycznym Sąd Apelacyjny w K. wyrokiem z dnia 27.07.2021r. sygn. III AUa 1482/20 uznał apelację organu rentowego za niezasadną, wskazując, że zakresem podmiotowym art. 5 ust. 2 ustawy systemowej są objęci zarówno obywatele państw obcych zatrudnieni w placówkach wymienionych w tym przepisie (niezależnie od charakteru pobytu na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej) jak również obywatele państw obcych niezatrudnieni w takich placówkach, o ile tylko ich pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie miał charakteru stałego. Okresu pobytu cudzoziemców na terytorium RP do lat 3 nie można utożsamiać z pobytem stałym, dlatego osoby te nie będą podlegać ubezpieczeniom społecznym.

Następnie przytoczył wyrok Sądu Apelacyjnego w B. z dnia 25.06.2013r. sygn. III AUa 830/10, w którym Sąd ten wskazał, że zamieszkanie jest prawną kwalifikacją określonego stosunku danej osoby do miejsca. Na prawną konstrukcję zamieszkania składają się dwa elementy: przebywanie w określonej miejscowości oraz zamiar stałego pobytu. O stałości pobytu na określonym terytorium decyduje przede wszystkim takie przebywanie, które ma na celu założenie tam ośrodka swoich osobistych i majątkowych interesów, chodzi zatem o aktualne centrum życiowej działalności człowieka. Przez pojęcie "zamiar" należy rozumieć nie wolę wewnętrzną, ale wolę dającą się określić na podstawie obiektywnych, możliwych do stwierdzenia okoliczności. Przy ustalaniu zamiaru nie można poprzestawać tylko na oświadczeniach zainteresowanej osoby.

Podniósł dalej w odwołaniu, że analiza całokształtu przepisów, nie może zostać oderwana od sytuacji gospodarczej na rynku pracy cudzoziemców w Polsce, gdyż obecnie większość pracowników z innych krajów stanowią obywatele Ukrainy. Zdecydowaną przewagę mają ci Ukraińcy, którzy przyjeżdżają do Polski wyłącznie, aby uzyskać jak najwyższe wynagrodzenie z tytułu świadczonej pracy. Następnie wracają oni do swojego kraju do rodzin i bliskich. Nie mają żadnego zamiaru osiedlenia się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Ich celem nie jest uzyskanie praw emerytalnych w przyszłości, a tylko i wyłącznie maksymalizacja dochodu. Konsekwencją rozwoju rynku pracowników zagranicznych jest wejście od 01.01.2018r. nowych przepisów art. 88n - 88y ustawy z dnia 20.04.2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Dotyczą one wykonywania w Polsce przez cudzoziemców tzw. „prac sezonowych”. Istotą tych przepisów jest umożliwienie szybkiego, ale i ograniczonego w czasie od 90 do 180 dni zatrudniania cudzoziemców w Polsce.

Przytoczył orzecznictwo sądów powszechnych, które stoi w opozycji do stanowiska organu rentowego i na jego podstawie nie sposób podzielić argumentacji jakoby występująca w powołanym przepisie koniunkcja oznacza konieczność spełnienia obu przesłanek przewidzianych tym przepisem. Istota sporu sprowadza się bowiem do ustalenia czy pracownik odwołującego l. B. przebywał w Polsce z zamiarem stałego pobytu, czy wręcz odwrotnie zamiaru takiego nie posiadał. Organ rentowy w żaden sposób nie przeprowadził postępowania dowodowego w tym zakresie. Powinien był ustalić, jak wygląda lub wyglądała legalizacja pracy i pobyt cudzoziemca, jak długo przed i po zatrudnieniu u ubezpieczonego przebywał w Polsce. Jak kształtuje się jego sytuacja rodzinna i majątkowa. Dopiero ustalenie tych przesłanek mogło dać podstawę do wykazania, iż miał zamiar stałego pobytu. W przeciwnym razie ubezpieczony nie podlega ubezpieczeniom społecznym w Polsce.

Zwrot akt sprawy przez Sąd do uzupełnienia materiału sprawy przez Organ rentowy stał się więc konieczny. Sąd nie powinien zastępować Organu rentowego w uzupełnieniu wszystkich opisanych powyżej braków, gdyż połączone byłoby to ze znacznymi trudnościami oraz prowadziłoby do przewlekłości postępowania sądowego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od odwołującego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych i podtrzymał podstawy skarżonej decyzji.

Dodatkowo wskazał, że zainteresowana Y. P. pracuje i przebywa na terytorium RP do chwili obecnej. Mieszkała pod konkretnym adresem. Przez kolejnych płatników składek także z tytułu umowy zlecenia, była zgłaszana do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Przeciwno uznaniu, że pobyt Y. P. w Polsce w spornym okresie czasu miał charakter czasowy przemawia okres świadczenia pracy na podstawie umowy starannego działania, jaką jest umowa zlecenia i brak w tym okresie wyjazdów za granicę, jak też niezmienność pobytu zainteresowanej na terytorium RP w okresie wykonywania umowy zlecenia na rzecz odwołującego płatnika składek, a także rodzaj wykonywanej pracy. Brak jest jakichkolwiek danych wskazujących na to, że charakter pobytu Y. P. ulegał zmianie w okresie od grudnia 2018 r. do chwili obecnej, gdyż przez ten czas pracowała ona na terytorium Polski, z krótkimi przerwami. W tym okresie zainteresowana Y. P. kilkakrotnie przebywała na zwolnieniach lekarskich w okresach podlegania ubezpieczeniu chorobowemu.

Na uwagę zasługuje fakt, że choć odwołujący się powołuje się na oświadczenie Y. P. o czasowym charakterze jej pobytu na terytorium RP, to nie złożył tego oświadczenia zainteresowanej ani w postępowaniu przed organem rentowym, ani nie dołączył go do odwołania.

Organ rentowy wskazał również, że wyroki sądu pierwszej instancji w sprawach o interpretację - na które powoływał się płatnik składek w odwołaniu - zostały zmienione przez Sąd Apelacyjny w B., który uznał, że nie jest możliwe przesądzenie z góry czy cudzoziemcy spoza UE będą podlegać ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywanej przez nich na terytorium RP pracy ani to czy pobyt cudzoziemca na terytorium RP ma charakter stały. Nie decyduje o tym ani długość okresu pobytu na terytorium RP, ani to czy i w jakiej formie doszło do legalizacji tego pobytu. Rozstrzygają okoliczności konkretnej sprawy, a przede wszystkim to czy pobyt cudzoziemca charakteryzuje się niezmiennością i regularnością w okresie wykonywania pracy w oparciu o konkretną podstawę świadczenia pracy stanowiącą tytuł do objęcia cudzoziemca obowiązkiem ubezpieczeń społecznych.

Natomiast okoliczności niniejszej sprawy oraz zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na skuteczne obalenie domniemania podlegania przez zainteresowaną ubezpieczeniom społecznym oraz stałego charakteru pobytu zainteresowanej na terytorium RP w okresie wykonywania przez nią pracy na podstawie umowy zlecenia na rzecz płatnika składek. Niezależnie od tego, iż płatnik składek nie dołączył złożonego rzekomo przez ubezpieczoną oświadczenia o zamiarze czasowego pobytu na terytorium RP, wątpliwości rodzi to, czy oświadczenie to jest ważne i skuteczne, zważywszy na fakt ograniczeń ubezpieczonej związanych z poziomem jego znajomości języka polskiego, a także z faktu, iż poziom znajomości prawa polskiego uniemożliwił jej ustalenie konsekwencji złożenia oświadczenia, na które powołuje się pełnomocnik odwołującego się płatnika składek. Sam status cudzoziemca i zatrudnienie go na podstawie umowy zlecenia nie może stanowić podstawy do twierdzeń o braku obowiązku podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Byłoby to bowiem naruszenie zasady równego traktowania osób świadczących pracę w zakresie zabezpieczenia społecznego i przejaw dyskryminacji z uwagi na narodowość.

Organ rentowy podniósł również, że na uwagę zasługuje fakt, że ten sam płatnik w odniesieniu do pracowników spoza Unii Europejskiej prezentuje niekonsekwentne stanowisko. Przykładowo w przypadku ubezpieczonej M. M. odwołujący się płatnik składek w okresie od 15.05.2020r. do 31.08.2020r. zgłosił ją do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego, a od dnia 01.09.2020 r. do 30.11.2020 r. zgłosił ją wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego, a po tym jak ubezpieczona uległa wypadkowi przy pracy w dniu 28.11.2020 r., płatnik składek od dnia 01.12.2020r. do 04.10.2021r. zgłosił ubezpieczoną ponownie do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego. Takie działanie rodzi uzasadnione wątpliwości co do tego, czy zgłoszenie zatrudnianych cudzoziemców spoza Unii Europejskiej wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego było związane z rzeczywistym zamiarem tych osób czasowego pobytu na terytorium RP, czy też miało na celu zmniejszenie obciążeń płatnika składek, prowadzące do pozbawienia tych pracowników możliwości zabezpieczenia się przed ryzykiem czasowej niezdolności do pracy oraz ryzykiem niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Tylko bowiem ubezpieczony podlegający obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, ma możliwość zgłoszenia się do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego.

Sąd Okręgowy w Suwałkach ustalił i zważył, co następuje:

Odwołania za uzasadnionego nie można uznać było.

Zgodnie art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1009 z późn. zm.), obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są: osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej "zleceniobiorcami", oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust. 4.

W dniu 28.08.2020r. uczestniczka postępowania zawarła z (...) Sp. z o.o. w S. pierwszą umowę zlecenia na okres od 01.09.2020r. do 30.09.2020r. (k. 33-35). Na jej podstawie uczestniczka postępowania zobowiązała się przed odwołującym się jako płatnikiem składek do wykonywania usługi na rzecz (...) w N. w postaci montażu elementów drewnianych, konstrukcji, obsługi maszyn i narzędzi, składania, pakowania i sortowania. Wynagrodzenie za wykonywanie powyższych czynności zostało określone na kwoty(...)brutto za 1 godzinę wyświadczonej usługi. Aneks z dnia 29.08.2020r. umowa została przedłużona do 31.12.2020r.

Drugą umową zlecenia z dnia 31.12.2020r. zawartą pomiędzy uczestniczką postępowania a (...) w S. na okres od 01.01.2021r. do 21.11.2021r. (k. 36-39) uczestnika postępowania zobowiązała się przed odwołującym się jako płatnikiem składek do wykonywania na rzecz Spółki (...) usługi w postaci montażu elementów drewnianych, konstrukcji, obsługi maszyn i narzędzi, składania, pakowania i sortowania. Wynagrodzenie za wykonywanie powyższych czynności zostało określone na kwoty (...) brutto za 1 godzinę wyświadczonej usługi.

Jak uczestniczka postępowania zeznała, przy zawieraniu umowy była przekonana, że będzie podlegać ubezpieczeniom społecznym i chciała, aby były za nią opłacane należne składki. Jak się okazało, została jednak zgłoszona przez (...) Sp. z o.o. w S. wyłączenie do ubezpieczenia zdrowotnego. Jej praca była realizowana od poniedziałku do piątku, w 8-godzinnym systemie czasu pracy. Do rozwiązania umowy doszło wcześniej, niż to z niej wynikało, bo w dniu 21.09.2021r. została wyrejestrowana z ubezpieczeń (k. 40). Od trzech lat jest stale w Polsce. Nie składała oświadczenia, jakoby jej pobyt w Polsce był czasowy. W Polsce jest związana pracą i pracuje legalnie, opłaca podatki. Jej celem jest pozostanie w Polsce jak najdłużej. Mąż jest obecnie z nią w Polsce.

Przed przedstawieniem zasadniczych motywów rozstrzygnięcia należy wskazać również, że odwołująca się spółka w dniu 18.09.2020r. wystąpiła do organu rentowego o wydanie interpretacji indywidualnej w trybie art. 34 ustawy Prawo przedsiębiorców, wskazując, że jest pracodawcą, działającym jako spółka prawa handlowego, posiada czynny wpis do Rejestru Przedsiębiorców. Na podstawie umów zleceń zatrudnia obywateli Ukrainy, Republiki Białorusi, Federacji Rosyjskiej, Republiki Gruzji, Republiki Mołdawii i ma zamiar zatrudniać w ramach umowy zlecenia obywateli z Ukrainy, Republiki Gruzji, Republiki Białorusi, Republiki Indonezji, Federacji Rosyjskiej, Republiki Mołdawii, Demokratycznej Republiki Nepalu, Ludowej Republiki Wietnamu, Republiki Indii, Republiki Uzbekistanu, Republiki Filipin, Republiki Kazachstanu, którzy nie posiadają i nie będą posiadać kart stałego pobytu na terytorium RP, w sposób opisany w pkt 1, 2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12 wniosku, z pobytem czasowym od 1 miesiąca do 3 lat. Pobyt zleceniobiorców nie będzie miał charakteru stałego i nie są oni rezydentami podatkowymi na terytorium Polski. Wskazała, iż w zależności od legalizacji pobytu cudzoziemcy przebywać będą na podstawie stosownych wiz lub na podstawie tzw. ruchu bezwizowego lub innych podstaw legalnego pobytu wymaganych przepisami prawa. W ramach prowadzonej działalności gospodarczej ma zawarte oraz zawiera umowy handlowe oraz świadczenia usług pracowniczych z partnerami biznesowymi, których siedziba znajduje się na terytorium RP. Jej zleceniobiorcy wykonują oraz będą wykonywać czynności zlecenia zgodnie z zawartymi umowami z partnerami biznesowymi Spółki. Zawierając umowy zlecenia z cudzoziemcami zatrudnionymi w sposób opisany powyżej, a zatem z pobytem mającym charakter tymczasowy, dokonuje zgłoszenia tych osób do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i odprowadza składki, o których mowa w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych tj. składki zdrowotne i zaliczki na podatek dochodowy.

Odwołująca się Spółka wniosła o wydanie interpretacji, czy obecnie zatrudniani oraz zatrudnieni w przyszłości przez niego obywatele osoby z Ukrainy, Republiki Gruzji, Republiki Białorusi, Republiki Indonezji, Federacji Rosyjskiej, Republiki Mołdawii, Demokratycznej Republiki Nepalu, Ludowej Republiki Wietnamu, Republiki Indii, Republiki Uzbekistanu, Republiki Filipin, Republiki Kazachstanu, w sposób opisany w punkcie 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12 z którymi ma zawarte umowy zlecenia oraz ma zamiar zawrzeć umowy zlecenia, których to pobyt w Polsce ma charakter czasowy (tj. pobyt nie ma charakteru stałego) podlegają obowiązkowi ubezpieczenia społecznego w Polsce w świetle ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W tym zakresie wskazała na art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, że nie podlegają ubezpieczeniom społecznym określonym w ustawie obywatele państw obcych, których pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego i którzy są zatrudnieni w obcych przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych, misjach, misjach specjalnych lub instytucjach międzynarodowych, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej.

Zdaniem odwołującej się Spółki zakresem przedmiotowym art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych są objęci zarówno obywatele państw obcych zatrudnieni w placówkach wymienionych w tym przepisie (niezależnie od charakteru ich pobytu na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej), jak również obywatele państw obcych niezatrudnieni w takich placówkach, o ile tylko ich pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie ma i będzie miał charakteru stałego.

Organ rentowy decyzją z dnia 07.10.2020 r., powołując się na art. 34 ust. 1 i ust. 5 ustawy Prawo przedsiębiorców, uznał za nieprawidłowe stanowisko (...) sp. z o.o. w S. zwarte we wniosku z dnia 18.09.2020r. w przedmiocie braku obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym przez cudzoziemców zatrudnionych przez polskiego przedsiębiorcę na terenie Rzeczypospolitej Polskiej w ramach prowadzonej działalności gospodarczej.

Spółka złożyła odwołanie od tej decyzji i wyrokiem z dnia 29.06.2021r. Sąd Okręgowy wS.w sprawie III U 945/20 zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził brak obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym przez cudzoziemców: obywateli Ukrainy, Republiki Gruzji, Republiki Białorusi, Republiki Indonezji, Federacji Rosyjskiej, Republiki Mołdawii, Demokratycznej Republiki Nepalu, Ludowej Republiki Wietnamu, Republiki Indii, Republiki Uzbekistanu, Republiki Filipin, Republiki Kazachstanu, których pobyt w Polsce nie ma charakteru stałego, z którymi (...) Sp. z o.o. w S. zawarła oraz będzie zawierała umowy zlecenia.

W wyniku apelacji organu rentowego Sąd Apelacyjny w B. wyrokiem z dnia 17.08.2022r. w sprawie III AUa 1317/21 zmienił zaskarżony wyrok w całości, w ten sposób, że oddalił odwołanie.

W odniesieniu więc do niniejszej sprawy należy w pełni podzielić stanowisko i argumentację Sądu Apelacyjnego w B., który przedstawił w uzasadnieniu wyroku w sprawie III AUa 1317/21, wskazując, że nie można z "góry" przewidzieć który przyjazd obcokrajowca do Polski w celu świadczenia pracy będzie uznany za podlegający ubezpieczeniom społecznym, a jaki nie będzie do tego wniosku prowadził. Charakter pobytu (stały albo niestały) należy odnosić w relacji do powszechnego obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, czyli do podstawy ubezpieczenia. Ten charakter nie zależy w konsekwencji od tego, jaki zamiar co do okresu przebywania w Polsce przejawia cudzoziemiec (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2009 r., II UK 11/09, OSNP 2011 nr 9-10, poz. 134). Uzyskanie przez cudzoziemca zezwolenia na pobyt na czas oznaczony wcale nie przeczy stałemu pobytowi w rozumieniu art. 5 ust. 2 ustawy systemowej, jako że nawet taki pobyt jest również stały w sensie niezmienny w danym okresie.

Sąd Apelacyjny wskazał również, iż w myśl art. 2a ust. 1 i ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawa stoi na gruncie równego traktowania wszystkich ubezpieczonych bez względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, stan cywilny oraz stan rodzinny. Zasada równego traktowania dotyczy w szczególności: warunków objęcia systemem ubezpieczeń społecznych; obowiązku opłacania i obliczania wysokości składek na ubezpieczenie społeczne; obliczania wysokości świadczeń; okresu wypłaty świadczeń i zachowania prawa do świadczeń.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego opartym na kontestowanej przez organ rentowy wykładni art. 5 ust. 2 ustawy systemowej wyjaśniono, że o podleganiu albo niepodleganiu cudzoziemca ubezpieczeniom społecznym w Polsce z tytułu aktywności rodzącej taki obowiązek nie decyduje charakter dokumentu pobytowego, jakim legitymuje się

cudzoziemiec ani nawet długość pobytu cudzoziemca, lecz okoliczność, czy w okresie prowadzenia działalności stanowiącej tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym faktyczny pobyt na terytorium Rzeczypospolitej miał charakter stały czy też czasowy. Wyłączenie z ubezpieczeń społecznych cudzoziemców, którzy zatrudnieni są na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umowy zlecenia tylko z tego powodu, że owe osoby nie mają tutaj miejsca stałego pobytu nie realizowałoby zasady równego traktowania ubezpieczonych oraz postulatu powszechności ubezpieczeń społecznych, nie mówiąc już o relacji w tym zakresie z zasadą demokratycznego państwa prawnego. Prowadziłoby to raczej do dyskryminacji cudzoziemskich zleceniobiorców, w szczególności w przypadku faktycznego wystąpienia ryzyk ubezpieczeniowych.

Sąd Najwyższy opowiedział się wyraźnie za tym, by o zastosowaniu art. 5 ust. 2 ustawy systemowej decydowało to, gdzie w okresie wykonywania czynności stanowiących tytuł do podlegania ubezpieczeniom społecznym znajduje się centrum interesów życiowych i zawodowych danej osoby, co z kolei należy analizować z perspektywy sposobu realizacji działalności, z której wynika ustawowy obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym (wyroki Sądu Najwyższego: z 6 września 2011 r., I UK 60/11, LEX nr 1102994; z 17 września 2009 r., II UK 11/09, OSNP 2011 nr 9-10, poz. 134). W tym ujęciu stały pobyt, o którym mowa w art. 5 ust. 2 ustawy systemowej, to pobyt niezmienny w okresie realizacji tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym. Formalny status pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest zatem nieistotny. Jak bowiem wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 07.10.2020r. II UK 317/19 z wykładni art. 5 ust. 2 ustawy systemowej wynika, że zarówno w przypadku pracowniczego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym jak i tytułu wynikającego z wykonywania umowy zlecenia sam zamiar czasowego przebywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czy też legitymowanie się jedynie zezwoleniem na pobyt czasowy nie mają rozstrzygającego znaczenia. Istotne jest jedynie, czy podczas wykonywania wyżej wymienionych działalności można mówić o stałym przebywaniu danej osoby na terytorium Polski.

Mając powyższe na uwadze oraz poczynione w sprawie ustalenia, należało zatem potwierdzić prawidłowość zaskarżonej decyzji organu rentowego. Jak wynika z zeznań uczestniczki postępowania, a dowodów przeczących tym zeznaniom brak jest w sprawie, przebywała ona (i nadal przebywa) na terytorium Polski nie tylko w czasie realizowania umowy zlecenia. Wynikało to z jej świadomych i niebudzących wątpliwości pobudek i decyzji, które były i są ukierunkowane na pozostanie w Polsce. Uczestniczka postępowania nie tylko zamieszkuje w Polsce, ale systematycznie podejmuje zatrudnienie – co potwierdził organ rentowy na podstawie analizy konta ubezpieczeniowego, uczestniczki postępowania – legalnie osiąga dochody i z tego też tytułu posiada uprawnienia do podlegania ubezpieczeniom społecznym. Trzeba też zauważyć, że w zawartych umowach zlecenia znajdują się adnotacje w §12 pkt 2c – pierwsza umowa i w §9 pkt 2c – druga umowa, że dane osobowe uczestniczki postępowania będą przetwarzane w celu wypełnienia przez zleceniodawcę obowiązków płatnika składek na ubezpieczenie społeczne – podstawa prawna art. 6 ust. 1 pkt 4 art. 6 ust. 4 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017r. poz. 1778).

Wszystkie te okoliczności w sposób jaskrawy i jednoznaczny wskazują, że uczestniczka postępowania w spornym okresie powinna być objęta obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym w trybie art. 6 ust. 1 pkt. 4 ustawy systemowej. Wszakże gdyby miała takiemu ubezpieczeniu nie podlegać niepotrzebny byłby zapis o kategoriycznym brzmieniu w §12 pkt 2c i w §9 pkt 2c zawartych umów zlecenia.

Wprawdzie złożyła oświadczenie, że jej pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest legalny, ale nie ma charakter stałego i że nie ma zamiaru stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Jednakże w trakcie wykonywania każdej umowy zlecenia jej centrum interesów życiowych i zawodowych było w Polsce, stale w Polsce wtedy przebywając.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ §1 k.p.c. oddalono odwołanie (pkt 1).

O kosztach zastępstwa procesowego rozstrzygnięto na podstawie art. 98 §1, §1¹, art. 99 k.p.c. w zw. z §9 ust. 2 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 265 ze zm.).

mt